

Sturing en verantwoording in de Wet Werk en Bijstand

rekenkamercommissies Hillegom, Lisse en Noordwijkerhout

INHOUDSOPGA	1	Aanleiding en opzet	2
VE	1.1	Inleiding	2
	1.2	Doelstelling	3
	1.3	Opzet van het onderzoek	4
	1.4	Opzet van het rapport	5
	2	Bevindingen	6
	2.1	Beleid	6
	2.2	Betrokkenheid	7
	2.3	Prestaties	9
	3	Conclusies	12
	4	Aanbevelingen	13
	bijlage 1	Overzicht doelstellingen	
	bijlage 2	Relevante artikelen Gemeenschappelijke Regeling	
	bijlage 3	Benchmarkgegevens	
	bijlage 4	Lijst van geïnterviewden	

1 Aanleiding en opzet

1.1 Inleiding

In de Wet Werk en Bijstand (WWB) hebben gemeenten sinds de invoering in 2004 meer beleidsvrijheid gekregen. Gemeenten zijn volledig financieel verantwoordelijk geworden voor de budgetten van de WWB, het I (inkomen)-deel en het W (Werk)-deel. Gemeenten hebben hierbij de nodige speelruimte, maar draaien ook op voor de financiële risico's. Mensen snel aan de slag helpen betekent terugdringing van het aantal uitkeringen en dit past in het streven om de financiële risico's van de WWB te beperken.

De macrobudgetten voor het I-deel en W-deel worden landelijk vastgesteld en de berekening van deze budgetten plaatst vele gemeenten voor verrassingen. Deze budgetten worden berekend aan de hand van een verdeelmodel gebaseerd op datgene dat bestemd is voor uitkering levensonderhoud (I-deel) en het vrijbestedbare deel voor reïntegratie en gesubsidieerd werk (W-deel). Het idee achter de WWB is dat gemeenten het W-deel kunnen benutten om uitstroom uit de bijstand te realiseren en zo het beslag op het inkomensdeel te verkleinen. Als de gemeente geld overhoudt in het I-deel mag zij dit naar eigen inzicht besteden. Komt de gemeente echter tekort, dan moet zij dat zelf bijpassen. In 2004 en 2005 was het budget van de ISD voor het inkomensdeel nog aan de ruime kant. Door de veranderingen in de financiering van het I-deel die het Ministerie van Sociale Zaken voornemens is, is de verwachting gerechtvaardigd dat de ISD-gemeenten in de toekomst minder budget krijgen voor het inkomensdeel.

Wat betreft het W-deel hebben veel gemeenten op dit moment een overschot, doordat niet het gehele beschikbare budget wordt besteed aan de financiering van reïntegratietrajecten. De Tweede Kamer zorgde er bij de parlementaire behandeling van de WWB voor dat jaarlijks 75% van het budget mocht worden meegenomen van het ene naar het andere jaar. Op die manier blijven besparingen beschikbaar voor reïntegratie en vloeien ze niet direct terug naar het Rijk. Deze mogelijkheid staat bekend als de 'meeneemregeling'. Door de geplande inkrimping van het macrobudget voor het W-deel en het feit dat de reïntegratie zich steeds meer richt op het toeleiden van werk van mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt (fase 4 cliënten), is de verwachting dat het bestaande overschot in ieder geval zal afnemen¹.

De financiering van werk en inkomen maakt 20 - 25% uit van het gemeentelijk budget. Het gaat dus om substantiële bedragen. Door de modernisering van de Wet sociale werkvoorziening (WSW), Wet inburgering (WI) en de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO) zullen deze geldstromen nog verder toenemen en wordt het belang van een goede sturing vanuit de raad op de uitvoering van de ISD van groot belang. Overigens heeft dit onderzoek alleen betrekking op de WWB en niet op de WSW, WI en WMO.

De ISD Bollenstreek is een samenwerkingsverband van Hillegom, Lisse, Noordwijkerhout, Sassenheim en Warmond. Per 1 januari 2006 is de samenwerking uitgebreid met de gemeente

¹ Studie "Aan de slag met het werkdeel", achtergronden van de besteding van het werkdeel, Divosa, 2006

Teijlingen waar de voormalige gemeenten Sassenheim, Voorhout en Warmond deel van uitmaken. Al deze gemeenten hebben de uitvoering van de WWB overgedragen aan de ISD Bollenstreek. Voor de gemeenteraden is het van belang om inzicht te verkrijgen in de uitvoering van de WWB. Worden de doelstellingen behaald? En functioneert de ISD efficiënt? Dat de gemeenten Hillegom, Lisse en Noordwijkerhout en Teylingen de uitvoering van de bijstand op afstand hebben gezet in een ISD maakt deze vragen niet minder relevant, in tegendeel.

De Rekenkamercommissies van Hillegom, Lisse en Noordwijkerhout willen via onderzoek inzicht verkrijgen in de aanwezige informatie over de uitvoering bij de WWB bij de ISD Bollenstreek en of het noodzakelijk is dat de raad voorstelt om de sturingsinformatie bij te stellen om de effectiviteit van de WWB te verhogen. De Rekenkamercommissie heeft SGBO – Onderzoek, Advies en Implementatie – opdracht gegeven hiertoe een onderzoek uit te voeren. Het voorliggende rapport is hiervan het resultaat.

1.2 Doelstelling

Het onderzoek heeft tot doel een goed beeld te krijgen van de bij de raden van Hillegom, Lisse en Noordwijkerhout aanwezige informatie over de uitvoering van de WWB bij de ISD Bollenstreek, en in de toereikendheid van die informatie uit oogpunt van beoordeling van het presteren en de mogelijkheid van de raad om invloed uit te kunnen oefenen.

Het onderzoek focust op de wijze van aansturing door de raden en verantwoording aan de raden wat betreft de uitvoering van de WWB door de ISD Bollenstreek. Specifiek gaat het daarbij om de gemeenten Hillegom, Lisse en Noordwijkerhout. Het onderzoek richt zich op het feitelijk functioneren in 2005. De nadruk ligt dan ook op informatie betreffende dat jaar.

De wijze waarop de raad invulling geeft aan de eigen rol zegt overigens nog niets over de stand van zaken in de uitvoering. Het voorliggende onderzoek gaat in feite dan ook niet primair over de staat van de uitvoering, maar over de staat van aansturing en controle. Het is theoretisch mogelijk dat er een zeer doelmatige uitvoering plaatsvindt, zonder dat de raad dat effectief aanstuurt of controleert. Het omgekeerde is minder logisch. Als de raad op een goede manier aanstuurt en controleert, verkleint dat de kans op ondoelmatige of ondoeltreffende uitvoering.

Onderzoeksvragen

Om goed inzicht te krijgen in de wijze van aansturing door de raden en de verantwoording aan de raden, is het onderzoek in drie onderdelen verdeeld: beleid, betrokkenheid en prestatie. Per onderdeel zijn enkele vragen geformuleerd die leidend zijn voor het onderzoek:

a. Beleid

Welke kaders hebben de gemeenteraden van Hillegom, Lisse en Noordwijkerhout meegegeven aan de uitvoering van de WWB? Hoe is de samenwerking geregeld?

b. Betrokkenheid

Hoe is de betrokkenheid van de gemeenteraad van Hillegom, Lisse en Noordwijkerhout (in praktijk) georganiseerd?

- Welke (soort) documenten wordt doorgeleid aan de gemeenteraden.
- Wat staat hierover in de kerndocumenten.
- Hoe hebben de raden zich een oordeel gevormd, en hoe werd dit eventueel bijgestuurd.

c. Prestaties

Hebben de raden afdoende zicht op de prestaties van de ISD Bollenstreek?

- Hoe wordt er gecommuniceerd, welke documenten worden in de raad besproken?
- Hebben de raden zicht op de prestaties van de ISD ten opzichte van sociale diensten bij vergelijkbare gemeenten, zodat hier een vergelijking kan plaatsvinden?
- Welke (meetbare) doelen zijn in de verschillende documenten vastgesteld?.

1.3 Opzet van het onderzoek

Het onderzoek is opgezet in de volgende fasen:

a. Documentenanalyse:

Er is een studie gemaakt van alle informatie die naar de raden gaat, aangevuld met documenten die beleidskaders bevatten, en documenten die inzicht geven in de sturingsinformatie en indicatoren die leidend zijn in de uitvoering. Er is ook uitdrukkelijk gekeken naar de koppeling tussen doelstellingen en kaders van de raad enerzijds en de aansluiting van ontvangen informatie anderzijds. Het betreft de volgende stukken:

- Programmabegroting en productbegrotingen
- Verordeningen, zoals afstemming toeslagen, reïntegratie, handhaving, cliëntenparticipatie;
- Gemeenschappelijke Regeling ISD Bollenstreek;
- Beleidsplannen en beleidsverslagen ISD;
- Raadsverslagen en –besluiten (van vergaderingen waarin de WWB aan de orde kwam);
- Bestuurs- en managementrapportages;
- Interne controlerapportages;
- Jaarverslagen , jaarrekening.

Op basis van deze analyse is een overzicht opgesteld van doelstellingen die op het terrein van de WWB zijn opgesteld en de beschikbare stuurinformatie die vanuit de ISD beschikbaar wordt gesteld. In dit overzicht is de beschikbare informatie aangevuld met informatie die in onze optiek nodig is om de geformuleerde doelstellingen adequaat te kunnen monitoren. Dit overzicht is als bijlage 1 opgenomen in deze nota.

b. Nota van Bevindingen

Op basis hiervan is een tussentijdse nota van bevindingen opgesteld, waarin per onderzoeksvraag te feitelijke bevindingen werden weergegeven. Deze nota van bevindingen is toegezonden aan de rekenkamercommissie, en aan alle gesprekspartners.

c. Interviews

De tussentijdse bevindingen zijn via interviews met betrokkenen getoetst en waar nodig aangevuld. In deze gesprekken zijn ook mogelijke verbeteringen besproken. Er is gesproken met zes raadsleden uit de raadscommissies sociale zaken (twee raadsleden per gemeente), drie leden van het Algemeen Bestuur (één wethouder per gemeente), de directeur ISD (twee gesprekken) en drie betrokken ambtenaren (één beleidsmedewerker per gemeente).

1.4 Opzet van het rapport

In het volgende hoofdstuk worden voor achtereenvolgens beleid, betrokkenheid en prestaties de bevindingen gepresenteerd. In het derde hoofdstuk worden per onderzoeksvraag de hoofdconclusies weergegeven. In hoofdstuk 4 worden deze voorzien van een aantal aanbevelingen.

2 Bevindingen

Hieronder worden de belangrijkste antwoorden op de drie hoofdvragen weergegeven. Daarbij wordt onderscheid gemaakt naar bevindingen en een aantal daaruit voortvloeiende verklarende opmerkingen.

2.1 Beleid

Welke kaders hebben de gemeenteraden van Hillegom, Lisse en Noordwijkerhout meegegeven aan de uitvoering van de WWB?

Bevindingen

- Er is één gezamenlijk beleidskader² dat voor de deelnemende gemeenten door de ISD wordt opgesteld en aan de afzonderlijke gemeenteraden ter goedkeuring voorgelegd. Dit beleidskader wordt zonder substantiële wijzingen door de raden vastgesteld.
- Uit het onderzoek blijkt dat gemeenteraden, buiten de formele vaststelling van de beleidskaders, een inhoudelijke sturing geven aan de kaders en doelstellingen van het WWB beleid
- Er wordt geen substantieel gemeentespecifiek WWB beleid geformuleerd.
- Alle geïnterviewden onderschrijven het beeld dat er weinig gemeentespecifiek beleid is.
- Er zijn in het onderzoek twee vormen van gemeentespecifiek beleid aan de orde gekomen.
Zo eist Hillegom in het kader van de bijzondere bijstand geen eigen bijdrage bij de aanvullende ziektekostenverzekering en heeft de gemeente Hillegom in het raadsvoorstel over het ISD beleidsplan 2004 een kanttekening gemaakt dat de reserves van de ISD in beginsel thuishoren bij de afzonderlijke gemeenten. Vanuit de ISD wordt hierover opgemerkt dat het Algemeen Bestuur van de ISD vanuit de Gemeenschappelijke Regeling bevoegd is om beleidsbeslissingen te nemen met betrekking tot de vermogenspositie van de ISD.
- Sturing vindt vooral plaats door de portefeuillehouders die in het Algemeen Bestuur/Dagelijks Bestuur zitten.³
- De ISD bereidt het beleid in verregaande mate voor. De respondenten geven aan dat de stukken van de ISD doorgaans goed voorbereid zijn en vaak gebaseerd op modellen (bijvoorbeeld van de VNG).
- Er is onder wethouders, raadsleden en ambtenaren vertrouwen in het bestuur en de uitvoering van de ISD.

Verklarende opmerkingen

- Het feit dat er (vrijwel) geen gemeentespecifiek beleid is, is deels te verklaren door de belangrijkste argumenten om te komen tot één ISD: efficiency, rechtsgelijkheid. Het ligt dan ook voor de hand dat uitgangspunt is dat het beleid op hoofdlijnen per deelnemende gemeente gelijk is.

² Beleidskader bestaat met name uit de beleidsplannen en notities die door de ISD worden voorbereid

³ Overigens is in de managementletter bij het laatste accountantsrapport de suggestie gedaan om de kwaliteit van het AB te verbeteren door de introductie van enkele externe professionele bestuurders

- Het staat elke gemeente vrij om af te wijken van het ISD-brede beleid, maar iedere gemeente betaalt zijn eigen afwijking. Dat werpt een drempel voor het maken van eigen beleid. Dat wordt moeilijker gemaakt doordat de ISD niet altijd in staat is vooraf aan te geven wat de meerkosten zijn, waardoor geen echte kosten-baten afweging kan worden gemaakt.
- De raadsleden geven aan dat de schaarse discussies in de raden die zouden kunnen leiden tot afwijkingen van het centraal voorgestelde beleid, door de portefeuillehouders soms worden ontmoedigd of afgeremd onder verwijzing naar andere gemeenten. In de praktijk blijkt dat voorafgaande goedkeuring in andere gemeenten er toe leidt dat een voorstel gemakkelijker wordt overgenomen. Dat maakt het gedrag van de raad volgend.
- In de coalitieprogramma's worden geen duidelijke richtinggevende uitspraken gedaan over de uitvoering WWB. De raden lijken geen visie te hebben op waar het met de WWB naar toe moet, maar eerder de WWB te zien als een "technische" uitvoeringstaak zonder speelruimte voor eigen keuzen.
- De beleidsvoorbereiding wordt opgepakt door de ISD. De individuele gemeenten (i.c. beleidsmedewerkers) zijn hierbij weinig betrokken. Ze leveren geen bouwstenen voor beleid. Hun betrokkenheid lijkt zich te beperken tot het leveren van commentaar op concepten.

2.2 Betrokkenheid

Hoe is de betrokkenheid van de gemeenteraad van Hillegom, Lisse en Noordwijkerhout (in praktijk) georganiseerd?

- Welke (soort) documenten wordt doorgeleid aan de gemeenteraden.
- Wat staat hierover in de kerndocumenten.
- Hoe hebben de raden zich een oordeel gevormd, en hoe werd dit eventueel bijgestuurd.

Bevindingen

- Voor zover ons bekend, zijn de volgende documenten in relatie tot de WWB in de periode 2004 – 2006 besproken/doorgeleid aan de gemeenteraden:
 - WWB verordeningen (2004)
 - Gemeenschappelijke Regeling (GR) ISD Bollenstreek (2006)
 - Beleidsplan ISD Bollenstreek 2004 (2003)
 - Reïntegratienotitie 2004 "Klant aan de Slag" (2004)
 - Reïntegratienotitie "Niemand aan de kant 2006 - 2007" (2006)
 - Notitie ISD "Succes van de samenwerking in de ISD Bollenstreek op bijstandsgebied" (2006)
 - Beleidsnotitie Bijzondere Bijstand (2005)
 - Notitie Aanvullende Beleidsregels Bijzondere Bijstand (2005)
 - Kaderbrief ter voorbereiding op de begroting (2005)
 - Programmabegroting 2007 (2006), (jaarlijks doorgeleid)
 - Raadsbesluiten in relatie tot de WWB (2005 – 2006)
 - Jaarsverslag ISD Bollenstreek 2005 (2006)
 - Verantwoordingsdocumenten (het verslag over de uitvoering of VODU) (jaarlijks doorgeleid)

- Accountantsverslag jaarrekening (jaarlijks doorgeleid)
 - Marap's (Management rapportages)(niet structureel doorgeleid)
- De wijze waarop de betrokkenheid van de gemeenteraad is georganiseerd, wordt beschreven in hoofdstuk 9 (artikel 24) en hoofdstuk 10 (artikel 25, 26 en 28) van de Gemeenschappelijke Regeling (zie bijlage 2).
 - De betrokkenheid van de raden is gering. Zij sturen met name met een financiële oriëntatie en weinig op inhoud.
 - Met betrekking tot de oordeelsvorming en bijsturing van de raad, blijkt dat de beleidsstukken door de afzonderlijke gemeenteraden zonder substantiële wijzigingen worden vastgesteld.
 - Door het op afstand zetten van de sociale dienst hebben gemeenten ook uitdrukkelijk gekozen voor het neerleggen van de beleidsvoorbereiding en uitvoering van de WWB bij de ISD. De raden zijn over het algemeen tevreden over de informatievoorziening.
 - Contact met ISD loopt ambtelijk via een beleidsoverleg en een financieel overleg. In de praktijk komt dit neer op het bespreken van de concept stukken, die vervolgens door de ambtenaren worden doorgeleid naar commissie en raad.
 - Alle relevante stukken worden in het Algemeen Bestuur behandeld.
 - De ISD staat op het standpunt dat de raden alleen geïnformeerd dienen te worden wanneer de gemaakte financiële afspraken niet gerealiseerd kunnen worden. Zoals in de Gemeenschappelijke Regeling is vastgelegd, wordt de begroting door het Algemeen Bestuur van de ISD vastgesteld. Deze begroting vormt het kader waarbinnen de ISD zijn werk verricht. Tijdens het interview met de raadsleden is aangegeven dat raadsleden zelf wel wat meer vragen zouden moeten stellen over de uitvoering van de WWB, zowel vanuit financieel als inhoudelijke invalshoek. Daarbij werd overigens aan toegevoegd dat de ISD zelf ook een actieve informatieplicht heeft.
 - De raden nemen een afwachtende houding aan ten opzichte van de uitvoering van de WWB. Zij hebben onvoldoende overzicht over het onderwerp. Zoals hierboven reeds aangegeven worden in de coalitieakkoorden (dan ook) geen richtinggevende uitspraken gedaan.
 - De planning & control cycli van de deelnemende gemeenten en dan specifiek de verschijningsdata van de MARAPs zijn niet op elkaar afgestemd. Voor sommige gemeenten verschijnt de MARAP van de ISD daardoor te vroeg, waardoor de gegevens ten tijde van het opstellen van de gemeentelijke MARAP (wat) verouderd zijn. Voor anderen verschijnt de ISD-MARAP te laat om in de gemeentelijke MARAP te kunnen worden meegenomen.

Verklarende opmerkingen

- Met het op afstand zetten van de ISD ligt ook de kennis vooral bij de ISD. Hierdoor is het voor de beleidsambtenaren lastig om de rol van inhoudelijke counterpart adequaat in te vullen. Ook binnen de raden is de kennis over de WWB (zeer) beperkt. Dit staat een sterkere invulling van hun sturende taak in de weg.
- In de WWB gaat een substantieel deel van het gemeentelijke budget om. Er zijn voor de raden vele mogelijkheden om hierin te sturen. Momenteel is er weliswaar nog een overschot in het W-deel, waarmee allerlei instrumenten gericht op toeleiding naar werk kunnen worden betaald. Het

is echter denkbaar dat dit op termijn, door inkrimping van het macro-budget, voor veel gemeenten gaat omslaan in een tekort.

- o Door de verschillende vergaderschema's van de drie gemeenteraden is het niet mogelijk om de in de Gemeenschappelijke Regeling beschreven planning & control cyclus in alle deelnemende gemeente binnen de gestelde termijnen te voltooien. De Gemeenschappelijke Regeling vormt bovendien een extra schakel in het besluitvormingsproces. De termijn waarop de gemeenteraad moet reageren geeft vaak onvoldoende tijd om stukken in de raadsvergadering aan de orde te stellen. Het blijft dan vaak bij een meningspeiling in de commissie sociale zaken.
- o Het aanhouden van stukken is vaak niet mogelijk vanwege strikte (soms wettelijke) termijnen, terwijl dat de kwaliteit van behandeling en inbreng van de raad naar het idee van raadsleden zou verbeteren

2.3 Prestaties

Hebben de raden afdoende zicht op de prestaties van de ISD Bollenstreek?

- Hoe wordt er gecommuniceerd, welke documenten worden in de raad besproken?
- Hebben de raden zicht op de prestaties ten opzichte van vergelijkbare gemeenten, zodat hier een vergelijking kan plaatsvinden?
- Welke (meetbare) doelen zijn in de verschillende documenten vastgesteld?

Bevindingen

- Uit de aangeleverde raadsbesluiten blijkt dat de naar de raden doorgestuurde documenten zonder veel discussie worden aangenomen. De meeste documenten worden dan ook niet besproken, maar voor kennisgeving aangenomen.
- In bijlage 1 zijn de doelstellingen en de beschikbare stuurinformatie in kaart gebracht, zoals deze uit de documentenanalyse naar voren komen. Deze zijn gerangschikt naar Werk, Inkomen en Zorg (conform het onderscheid dat de ISD hanteert), aangevuld met Bedrijfsvoering (o.m. doelmatigheid, resultaatgerichtheid en klantvriendelijkheid van de ISD).
- De geformuleerde doelstellingen zijn op de meeste onderdelen nog onvoldoende SMART geformuleerd.
- Voor zover wij hebben kunnen constateren is het voor de raden, op basis van de door ons onderzochte stuurinformatie, niet goed mogelijk om de voortgang en realisatie van de huidige doelstellingen te monitoren en bij te sturen.
- Het onderdeel Werk is relatief het meest uitgewerkt met SMART doelstellingen. Dit is ook het onderdeel waar bedrijfseconomisch de meeste resultaten te behalen zijn.
- De beschikbare stuurinformatie wordt gepresenteerd op het niveau van ISD. De onderliggende informatie is uitgesplitst naar de verschillende gemeenten van de ISD Bollenstreek. De raden ontvangen geen structurele informatie over de prestaties van andere gemeenten. Daar is ook niet om gevraagd.

Verklarende opmerkingen

- o De raden hebben onvoldoende zicht op de sturingsmogelijkheden die zij hebben. Dit is voor een belangrijk deel het gevolg van de passieve rol die de raden innemen. Zo worden er geen vragen

gesteld over de wettelijke taken en mogelijkheden van de gemeente op dit terrein. Ook is er weinig zicht op de aspecten waarop de raad kaders zou kunnen stellen om te sturen. De vrees “domme” vragen te stellen speelt daarbij o.m. een rol. De raadsleden geven aan het terrein niet te overzien.

- o Er is minimaal eenmaal per raadsperiode een bijpraatmoment waarin de ISD in de raadsvergadering(commissie) de kerncijfers en ontwikkelingen uit het beleidsveld presenteert. Daarnaast is er bij de bespreking van stukken over de ISD steeds een vertegenwoordiger van de ISD aanwezig, zodat vragen kunnen worden behandeld, ook als het gaat om meer inhoudelijke zaken.
- o Voor de raadsleden is de WWB een technisch en complex dossier. De beschikbare informatie is voor hen moeilijk te duiden en te vertalen in politieke standpunten. De raadsleden geven echter aan dat zij hierin zelf ook actiever zouden kunnen opereren.
- o Voorheen zaten ook raadsleden in het bestuur (bijvoorbeeld uit de gemeente Hillegom, Sassenheim en Warmond). Dat leverde een extra lijntje op waarlangs “inside” informatie de raad bereikte. Als gevolg van de invoering van het duale stelsel is ervoor gekozen om de raadsleden niet meer zitting te laten nemen in het bestuur van de ISD. Dit geldt overigens voor alle Gemeenschappelijke Regelingen.
- o Vanaf 2005 neemt de ISD Bollenstreek deel aan de WWB benchmark. Deze benchmark geeft de mogelijkheid om de prestaties van de ISD op de terreinen van werk en inkomen, maar ook de prestaties met betrekking tot de bedrijfsvoering, te vergelijken met een aantal referentiegemeenten en het landelijk gemiddelde. Deze benchmark kan hiermee ook een instrument zijn voor de raden om de prestaties van de ISD periodiek te monitoren.
- o In de komende periode zullen de beschikbare WWB budgetten voor de Bollenstreek gemeenten afnemen. Vanaf 1 januari 2007 worden de WWB budgetten niet meer als één budget toegekend aan de ISD maar als afzonderlijke budgetten aan de samenwerkende gemeenten. Het gevolg hiervan is dat de toekenning van deze budgetten niet meer wordt toegekend op basis van een objectief verdeelmodel maar op basis van het historische model. In het geval van de ISD Bollenstreek zal dit betekenen dat het WWB budget van de afzonderlijke gemeenten samen, (aanzienlijk) lager is dan het WWB budget dat aan de ISD Bollenstreek zou worden toegekend indien die nog als een enkele entiteit zou worden gezien. Dat pakt als volgt uit, waarbij moet worden opgemerkt dat het budget voor 2007 voorlopig is en dat voorlopige budgetten doorgaans naar beneden worden bijgesteld.

	Definitieve budget I-deel 2006		Voorlopige budget 2007	
Ontvangers				
ISD Bollenstreek	€	5.184.677		
Hillegom			€	1.457.671
Lisse			€	1.171.564
Teylingen			€	1.607.537
Noordwijkerhout			€	767.286
Totaal	€	5.184.677	€	5.004.058

De financiële implicaties van de bovengenoemde ontwikkelingen zal gemeenteraden stimuleren tot een grotere politieke betrokkenheid en sturing op het de belangrijkste terreinen van de WWB waarop de ISD opereert: werk en inkomen. Het gaat dan bijvoorbeeld om resultaten die worden geboekt bij het terugdringen van de instroom in de WWB, het toeleiden van uitkeringsgerechtigden naar werk door een effectief reïntegratiebeleid maar ook om een efficiënte bedrijfsvoering binnen de ISD.

3 Conclusies

Hieronder worden de drie onderzoeksvragen kort en bondig beantwoord. Voor gedetailleerder onderbouwing verwijzen wij naar het vorige hoofdstuk.

Welke kaders hebben de gemeenteraden van Hillegom, Lisse en Noordwijkerhout meegegeven aan de uitvoering van de WWB?

Er is één gezamenlijk beleidskader dat voor de deelnemende gemeenten door de ISD wordt opgesteld en aan de afzonderlijke gemeenteraden ter goedkeuring voorgelegd. Dit beleidskader wordt zonder substantiële wijzigingen door de raden vastgesteld. Er wordt geen substantieel gemeentespecifiek WWB beleid geformuleerd

Hoe is de betrokkenheid van de gemeenteraad van Hillegom, Lisse en Noordwijkerhout (in praktijk) georganiseerd?

De wijze waarop de betrokkenheid van de gemeenteraad is georganiseerd, wordt beschreven in hoofdstuk 9 (artikel 24) en hoofdstuk 10 (artikel 25, 26 en 28) van de Gemeenschappelijke Regeling (zie bijlage).

Met betrekking tot de oordeelsvorming en bijsturing van de raad, constateren wij dat zowel de beleidsstukken, als de begrotingsdocumenten door de afzonderlijke gemeenteraden zonder substantiële wijzigingen worden vastgesteld. De betrokkenheid vanuit de gemeenten is eerder financieel dan inhoudelijk. De ISD bereidt het WWB beleid voor. Gemeenteraden geven, buiten de formele vaststelling van de beleidskaders, geen verdere inhoudelijke sturing aan de kaders en doelstellingen van het WWB beleid.

Hebben de raden afdoende zicht op de prestaties van de ISD Bollenstreek?

Deze vraag kan op twee manieren worden beantwoord. De raden geven weinig tot geen directe sturing aan de uitvoering van de WWB. In lijn daarmee vragen de raden ook niet expliciet om beter inzicht in de prestaties. Vanuit die optiek krijgen de raden wat zij vragen. Tegelijkertijd kan worden geconstateerd dat het werken met meetbare doelen nog maar in de kinderschoenen staat. De geformuleerde doelstellingen zijn op de meeste onderdelen nog onvoldoende SMART geformuleerd. De beschikbare stuurinformatie is onvoldoende om de voortgang en realisatie van de huidige doelstellingen te kunnen monitoren en bijsturen.

De raden krijgen waar ze om vragen, maar ook niet meer dan dat. Wanneer de raden meer zicht wensen op de prestaties, zijn er zeker verbetermogelijkheden in de informatievoorziening. Wat betreft de uitvoering van de WWB zouden de raden aanzienlijk meer zicht op de prestaties van de ISD Bollenstreek kunnen hebben. De WWB benchmark, waaraan de ISD Bollenstreek vanaf 2005 deelneemt, kan hierbij deze monitoring en sturing vanuit de raden faciliteren. Vanwege de verwachte daling van het WWB budget voor gemeenten, ligt het in de verwachting dat raden in de komende periode meer de noodzaak voelen om kaderstellend en sturend op te treden als het gaat om de WWB.

4 Aanbevelingen

Herijking werkverdeling ISD-gemeenten

Vanuit de gemeenten is de input voor het beleid beperkt. Wanneer de raad meer sturing wil geven, vergt dat investeringen in de ambtelijke capaciteit, om de beleidskeuzen voor de raden voor te bereiden. Beleidsmedewerkers hebben nu onvoldoende capaciteit in termen van kennis en menskracht om het beleid nauwlettend te volgen, laat staan voor te bereiden. Wanneer de beleidsvoorbereiding bij de ISD blijft berusten, zoals nu in praktijk het geval is, is het aan te raden hierover expliciete afspraken te maken met de ISD.

Planning & Control cyclus

Richt de beleidsvoorbereiding zo in dat de raden tijdig kunnen meepraten. Alvorens het beleid door de ISD wordt voorbereid, zouden raden in de gelegenheid moeten zijn om een open discussie te voeren over principiële keuzes met betrekking tot het WWB-beleid. Nu wordt daar vaak pas mee begonnen als het concept-beleid al is opgesteld. Dan is het moeilijk bijsturen. De plannings van de gemeentelijke maraps zouden gesynchroniseerd kunnen worden, opdat maraps van alle vormen van intergemeentelijke samenwerking (waaronder de ISD Bollenstreek) eenvoudig op de plannings van de deelnemende gemeenten kunnen worden afgestemd. In de beleidsvoorbereidende werkzaamheden van de ISD dient de sturingsmogelijkheid van de raad voorop te staan, ten gunste van de efficiëntie van de bedrijfsvoering. Daar staat natuurlijk tegenover dat de raden tijdig ruimte moeten maken op de agenda om voorstellen van de ISD te bespreken.

Verantwoording

Verbeter de controle-informatie door voor de huidige doelstellingen te rapporteren op basis van relevante indicatoren. In bijlage 1 is een aanzet gegeven voor mogelijke aanvullende indicatoren. Wanneer de gemeenteraden in de nabije toekomst aangegeven welke politieke visie men heeft op het onderwerp, kunnen de doelstellingen op basis daarvan verder worden uitgewerkt en aangevuld.

Procesvoorstel

Besprek de bevindingen en bijbehorende aanbevelingen in de verschillende raden. Wanneer deze worden overgenomen, zouden volgtijdelijk de volgende stappen kunnen worden gezet. Eerst zou het kennisniveau van de raden kunnen worden vergroot. Vervolgens zouden de raden moeten vaststellen of zij meer aan het stuur willen staan. Vervolgens moeten de raden bepalen wat hun visie op het onderwerp is, op basis waarvan aanvullende doelstellingen kunnen worden geformuleerd. Ondertussen kan het meer SMART maken van de sturingsinformatie (beleidsdoelstellingen en indicatoren) worden gestart. SGBO heeft samen met Stimulansz een handreiking geschreven, waarin voor raadsleden een aantal aandachtspunten in dit proces worden beschreven. De handreiking is getiteld “Greep op werk, inkomen en zorg, een wegwijzer voor gemeenteraadsleden en uitvoering”. Deze handreiking is als separaat document bij dit rapport toegevoegd. Het moge duidelijk zijn dat dit een proces is dat tijd vergt. Het is een groeiproces dat bredere relevantie heeft dan het onderhavige beleidsterrein. Het is daarom aan te bevelen om als raad ook na te gaan of de bevindingen en aanbevelingen ook voor andere (grote) onderwerpen relevant zijn. Sturing en verantwoording spelen niet alleen op het gebied van de WWB. De WWB

biedt echter een uitstekende en belangrijke basis om als raad met een nieuwe rol aan de slag te gaan.

Hoewel in het onderzoek de uitvoering zelve niet centraal staat, geeft dit rapport in bijlage 3 belangrijke gegevens omtrent bijvoorbeeld de (mogelijk relatief hoge) kosten van de uitvoering (zie facet 21 tot en met 25), het mogelijk relatieve lage bereik van uw armoedebeleid (facet 6 en 14) of de mogelijk geringe pakkans bij fraude (facet 19 en 20: als er fraude wordt achterhaald gaat het meteen om een hoog bedrag). Elk cijfer kent ook een eigen verhaal. Daar was de rekenkamercommissie in het kader van dit onderzoek niet naar op zoek. De rekenkamercommissie heeft wel een aantal thema's als hier genoemd op haar lijst met mogelijke onderzoeksonderwerpen staan voor 2008-2009, maar heeft de verwachting dat juist door een verbetering van de "sturing" deze onderwerpen van haar lijst kunnen worden afgevoerd.

Bijlage 1 Overzicht doelstellingen

Leeswijzer: in dit overzicht staan de doelstellingen beschreven die zijn opgesteld voor de belangrijkste taakvelden van ISD in relatie tot de WWB:

- o Werk
- o Inkomen
- o Zorg

Daarnaast hebben wij, met het oog op het belang van kostenbeheersing, ook bedrijfsvoering opgenomen in het overzicht.

Deze doelstellingen komen uit de Gemeenschappelijke Regeling ISD Bollenstreek, Beleidsplannen en beleidsverslagen ISD, Raadsverslagen en Bestuurs- en managementrapportages. De doelstellingen zijn onderverdeeld in hoofddoelstellingen en de daaruit voortvloeiende operationele doelstellingen. Bij de operationele doelstellingen is gekeken in hoeverre deze SMART zijn geformuleerd. SMART staat voor:

- Specifiek: Omschrijf het doel zo specifiek mogelijk. Is duidelijk wanneer je kunt zeggen dat het gestelde doel is gerealiseerd? Kijk kritisch naar begrippen die geoperationaliseerd kunnen worden
- Meetbaar: Is het realiseren van het doel gekoppeld aan meetbare doelen, bijvoorbeeld een vermindering van het aantal uitkeringsgerechtigden met 10%
- Acceptabel: Zijn de belangrijkste betrokkenen en stakeholders het eens over het belang van het gesteld doel?
- Realistisch: Is het gesteld doel überhaupt te realiseren? Verzamel hierover informatie, of probeer een inschatting te maken van het realiteitsgehalte van het gestelde doel.
- Tijdgebonden: Is duidelijk wanneer het gestelde doel moet zijn gerealiseerd?

Vervolgens is voor elk van de doelstellingen uitgezocht welke beschikbare stuurinformatie beschikbaar is. Deze informatie staat in de rechterkolom onder het kopje “beschikbare informatie”. Tenslotte hebben we de beschikbare stuurinformatie aangevuld met voorbeelden van stuurinformatie die in onze optiek nodig is om het realiseren van de operationele doelstellingen in de linkerkolom goed te kunnen monitoren en evalueren. Deze informatie staat onder het kopje “benodigde informatie”.

<p>Doelstellingen</p> <p>Werk:</p> <p><u>Hoofddoelstellingen:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Uitgangspunt is dat ISD het werkdeel kostendekkend kan uitvoeren en gemeenten hiervoor geen bijdrage hoeven te betalen • Volumebeheersing: de poortwachtersfunctie zodanig invullen dat de instroom lager is dan de autonome uitstroom (d.w.z. uitstroom zonder tussenkomst van de ISD Bollenstreek, zoals verhuizing, overlijden, samenwoning e.d) • Instroom beperken door invoering work first, betere samenwerking met CWI en UWV en hoogwaardige handhaving • Arbeidsplicht/participatieplicht cliënt, tegenprestatie ISD Bollenstreek: (1) minimaal 20 uur per week actief aan het werk zijn, (2) indien uitstroom niet mogelijk is, actieve inzet bij opstellen en uitvoeren van een (zorg) trajectplan • Verdubbeling van het aantal succesvol beëindigde trajecten • Extra inspanning bij de individuele cliënten moet leiden tot een stijging van uitstroom ten gevolge van een traject jaarlijks van 20% t.o.v. het afgelopen jaar (hoofddoelstelling Bureau Werk). • Er wordt een gezamenlijke werkgeversbenadering ontwikkeld in samenwerking met CWI, UWV en aangesloten gemeenten obv praktische werkafspraken. <p><u>Operationele (SMART) doelstellingen:</u></p> <p><i>Spoor 1: sollicitatie en Work First activiteiten</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Van de cliënten die instromen binnen spoor 1 stroomt 55% binnen 3 maanden uit de uitkering <p><i>Spoor 2a Werkactiveringstraject en werkqualificerende activiteiten</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Van de cliënten die instromen binnen spoor 2a stroomt 30% binnen 12 maanden uit de uitkering. <p><i>Spoor 2b werkactiveringstraject en perspectief op werk duurt langer</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Van de cliënten die instromen binnen spoor 2b stroomt 20% op enig moment uit de uitkering. <p><i>Spoor 3 Zorgtraject</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Van de cliënten die instromen binnen spoor 3 stroomt 3 % jaarlijks uit de uitkering. (reïntegratieprogramma). <p><i>Werkgeversbenadering</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Er worden in 2006 minimaal 45 arrangementen gesloten met werkgevers. 	<p>Beschikbare en benodigde stuurinformatie</p> <p><u>Beschikbare informatie:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Uitstroomcijfers uitgesplitst naar gemeenten en redenen, inclusief werk • Instroomcijfers uitgesplitst naar gemeenten, absoluut en in % van het inwoneraantal • Trends bijstandskansen, instroomkansen en uitstroomkansen in de ISD Bollenstreek, referentiegemeenten en omliggende gemeenten • WWB bestand uitgesplitst naar gemeenten, geslacht, leeftijd, duur en fase • Gebudgetteerde en werkelijk gemaakte kosten van het programma werk, uitgesplitst per reïntegratieactiviteit <p><u>Benodigde informatie</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Cijfers over aantal succesvol afgeronde trajecten • Cijfers over de resultaten (uitstroom, activering, zorg) van de reïntegratietrajecten voor de verschillende sporen in vergelijking met de opgestelde (SMART) doelstellingen
---	--

Doelstellingen	beschikbare en benodigde stuurinformatie
<p>Inkomen</p> <p><u>(Niet SMART) doelstellingen:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Binnen de beschikbare budgetten blijven met het verstrekken van uitkeringen • Rechtmatige, tijdige en efficiënte verstrekking van uitkeringen • Streven naar sluitende aanpak van fraude door een combinatie van hoogwaardig handhaven en intensief opsporen naar aanleiding van gerichte fraudesignalen <p>Zaken als sancties, terugvordering, bijzondere bijstand en schuldhelpverlening worden in beleidsplan ISD bollenstreek 2004 wel genoemd maar niet gekoppeld aan duidelijke doelstellingen</p>	<p><u>Beschikbare informatie</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Gebudgetteerde en werkelijk gemaakte kosten van het programma inkomen, uitgesplitst naar WWB, Bbz, Ioaz en Ioaz • Rapportagetolerantie: % onrechtmatig uitgekeerde Euro's in het kader van de WWB • Gedetailleerd overzicht per gemeente van de uitgaven aan Bijzondere Bijstand • Overzicht aantal ingediende, behandelde en gegrond verklaarde bezwaar- en beroepsschriften <p><u>Benodigde informatie</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Gemiddelde doorlooptijd aanvragen WWB • Gemiddelde doorlooptijd aanvragen bijzondere Bijstand • Kosten per klant • Klanten per fte • Aantal verstrekte langdurigheidstoelagen • Incassoquote • Fraudequote • Klanttevredenheid

Doelstellingen	beschikbare en benodigde stuurinformatie
Zorg	
Geen doelstellingen	<p><u>Beschikbare informatie</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Budget vs uitgaven en prognose van het programma zorg, • Uitgaven zorg uitgesplitst naar: type zorg en gemeente. In het kader van de WWB is met name relevant: uitgaven m.b.t. bijzondere bijstand, collectieve verzekering, uitgave voor minimabeleid

Doelstellingen	beschikbare en benodigde stuurinformatie
<p>Kwaliteit Bedrijfsvoering</p> <p><u>(Niet SMART) hoofddoelstellingen</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • De ISD is klantgericht, resultaatgericht en levert maatwerk • De dienst voert de taken uit met betrokken, professioneel en kwalitatief goed personeel • Verbeteren van bedrijfsvoering ISD met als doel door te groeien naar ambitieniveau 2 (sturing op rechtmatigheid van het proces)*: via procescontroles en interne controle beschikken over rechtmatigheidsgegevens ten behoeve van tussentijdse sturing en verantwoording • Verbeteren en actualiseren van voorlichting en informatievoorziening, zowel naar werkgevers als naar klanten 	<p><u>Beschikbare informatie</u></p> <p>Accountantsverklaringen</p> <p><u>Benodigde informatie:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Voortgangsrapportages project verbetering bedrijfsvoering • Indicatoren voor kwaliteitsdoelstellingen: <ul style="list-style-type: none"> ○ Gemiddelde doorlooptijd aanvragen WWB ○ Gemiddelde doorlooptijd aanvragen bijzondere Bijstand ○ Kosten per klant ○ Klanten per fte ○ Aantal verstrekte langdurigheidstoelagen ○ Incassoquote ○ Fraudequote ○ Klanttevredenheid

* Stimulansz rapport: “ Aanpak voor de implementatie van een bedrijfsvoeringsmodel voor de ISD Bollenstreek”

Bijlage 2 Relevante artikelen Gemeenschappelijke Regeling

Artikel 24: beleidsplan en beleidsverslag

1. Het dagelijks bestuur bereidt het beleidsplan, dat onderdeel uitmaakt van de begroting, voor het opvolgende kalenderjaar voor en legt dit op uiterlijk 1 mei van het jaar voorafgaand aan het jaar van uitvoering, voor aan de deelnemende gemeenteraden. De raden van de deelnemende gemeenten kunnen binnen twee maanden na toezending van het beleidsplan aan het dagelijks bestuur hun zienswijze aangeven. Het dagelijks bestuur voegt de commentaren waarin de zienswijzen van de raden zijn vervat, bij het beleidsplan, zoals deze aan het algemeen bestuur wordt aangeboden.
2. Het algemeen bestuur stelt dit beleidsplan, uiterlijk op 1 juli van het jaar voorafgaande aan het jaar van uitvoering, vast.
3. Het dagelijks bestuur biedt het beleidsverslag, dat onderdeel uitmaakt van de jaarrekening, waarin door de dienst verantwoording wordt afgelegd over de beleidsuitvoering gedurende het afgelopen kalenderjaar, jaarlijks op uiterlijk 1 mei van het jaar volgend op het jaar van uitvoering, ter vaststelling aan het algemeen bestuur aan, onder gelijktijdige toezending aan de deelnemende gemeenteraden.
4. Het algemeen bestuur stelt dit beleidsverslag, uiterlijk op 1 juli van het jaar volgend op het jaar van uitvoering, vast.
5. Als de raad van een gemeente, ten aanzien van een bepaald onderwerp, een eigen beleid wenst uit te voeren dat afwijkt van het gemeenschappelijke beleid, wordt ook het afwijkende beleidsstandpunt van deze gemeente in het beleidsplan opgenomen en door de dienst uitgevoerd. Voor de financiële gevolgen van dit lid is artikel 27 niet van toepassing; de kosten van substantieel afwijkend beleid komen rechtstreeks voor de rekening van de betreffende gemeente. Onder de in rekening te brengen kosten wordt verstaan: additionele kosten en kosten die samenhangen met de wijziging van de kostenverdeling binnen de gemeenten. In de jaarrekening zullen de extra in rekening te brengen kosten worden gespecificeerd.
6. Het beleidsplan wordt tegelijk met de begroting van de dienst ingediend. Het beleidsverslag wordt gelijktijdig met de jaarrekening van de dienst ingediend.

Artikel 25: Financieel beheer en de boekhouding

Het algemeen bestuur stelt voorschriften vast voor het financiële en administratieve beheer van de dienst. Het bepaalde in artikel 213 van de Gemeentewet is van overeenkomstige toepassing.

Artikel 26: Begrotingsprocedure

1. Het dagelijks bestuur zendt de ontwerpbegroting, vergezeld van een toelichting, op 1 mei, doch uiterlijk twee maanden voordat zij aan het algemeen bestuur ter vaststelling worden aangeboden, toe aan de raden van de deelnemende gemeenten. Het bepaalde in artikel 190 lid 1 (tijds aanbod) van de Gemeentewet is van overeenkomstige toepassing.
2. De ontwerpbegroting wordt door de besturen van de deelnemende gemeenten voor een ieder ter inzage gelegd en tegen betaling van de kosten algemeen verkrijgbaar gesteld. Het bepaalde in artikel 190 lid 2 en 3 (inzage in de conceptbegroting) van de Gemeentewet is van overeenkomstige toepassing.
3. De raden van de deelnemende gemeenten kunnen binnen twee maanden na toezending van de ontwerpbegroting aan het dagelijks bestuur hun zienswijze aangeven. Het dagelijks bestuur voegt de commentaren waarin de zienswijze van de raden zijn vervat, bij de ontwerpbegroting, zoals deze aan het algemeen bestuur wordt aangeboden.
4. Het algemeen bestuur stelt de begroting vast uiterlijk 1 juli van het jaar voorafgaande aan het jaar, waarvoor de begroting moet dienen.
5. Terstond na de vaststelling zendt het algemeen bestuur de begroting aan de raden van de gemeenten.
6. Het dagelijks bestuur zendt de begroting terstond, doch uiterlijk vóór 15 juli aan Gedeputeerde Staten.
7. Het bepaalde in dit artikel is van overeenkomstige toepassing op de besluiten tot wijziging van de begroting, behoudens de in dit artikel genoemde data.

Artikel 28: Jaarrekening

1. Het dagelijks bestuur biedt de rekening over het afgelopen kalenderjaar, met alle bijbehorende bescheiden, jaarlijks voor 1 mei ter voorlopige vaststelling aan het algemeen bestuur aan, onder

gelijktijdige toezending aan de raden van de gemeenten. De rekening moet zijn vergezeld van een verslag van het onderzoek naar de betrouwbaarheid van de jaarrekening ingesteld door de overeenkomstig artikel 213 van de Gemeentewet aangewezen deskundigen en van hetgeen het dagelijks bestuur voor zijn verantwoordingstaak verder dienstig acht.

2. Het algemeen bestuur stelt haar uiterlijk 1 juli, volgend op het jaar waarop deze betrekking heeft, vast.
3. Zij wordt vóór 15 juli met alle bijbehorende stukken aan Gedeputeerde Staten gezonden.
4. Vaststelling van de rekening strekt het dagelijks bestuur tot decharge behoudens later in rechte gebleken valsheid in geschrifte of andere onregelmatigheden.
5. In de rekening wordt voor elk der gemeenten het bedrag opgenomen dat voor rekening van de desbetreffende gemeente komt, onder verrekening van vergoedingen voor diensten die de gemeente aan de dienst heeft geleverd.

Bijlage 3 Benchmarkgegevens

In het onderstaande overzicht worden gegevens van de ISD Bollenstreek uit de benchmark WWB vergeleken met het gemiddelde van een referentiegroep en het gemiddelde van cijfer van de gehele benchmark WWB. De gegevens zijn uit het derde kwartaal 2006. Op indicator 6 t/m 11 na zijn de gegevens gecumuleerd tot en met het derde kwartaal en omgerekend naar een jaarcijfer. Dat betekent dat de gegevens de jaarsituatie weergeven indien het 4^e kwartaal geen afwijkende ontwikkelingen zou opleveren. Indicator 6 t/m 11 laten een momentopname zien van het derde kwartaal 2006. De referentiegroep waarmee de vergelijking wordt gemaakt is in dit overzicht de vergelijkingskring waarin de ISD zich in de benchmark vergelijkt. Die kring bestaat uit de gemeenten: Purmerend, Veenendaal, Rijswijk, Oosterhout, ISD-Westland, Maassluis, Ridderkerk, Barneveld, Rheden.

	ISD Bollenstreek	Gemiddelde referentiegroep (kring)	Landelijk gemiddelde (gehele benchmark WWB)
--	---------------------	--	---

Financiën

	€	€	€
1. Gemiddeld bedrag per verstrekte uitkering	12.669	13.115	12.849
2. Saldo budget inkomensdeel en uitgaven bijstand 18-65 jaar (als % van het inkomensdeel)	-5%	-3,2%	0,9%
<p>Het betreft hier het saldo van het budget van het inkomensdeel en de uitgaven aan uitkeringen en levensonderhoud van klanten tussen 18 en 65 jaar voor de ISD Bollenstreek. Dit saldo is uitgedrukt in een percentage. Een positieve score duidt op een 'budgetoverschot' en een negatieve score op een 'budgettekort'.</p>			
3. Incassoquote: ontvangsten/verplichtingen (als % van het debiteurensaldo)	29%	21%	23,1%
<p>De incassoquote bestaat uit de ontvangsten op vorderingen over uitkeringen aan klanten (bijvoorbeeld onterecht ontvangen voorschotten), gerelateerd aan het totale uitstaande debiteurensaldo. Deze quote zegt in welke mate de sociale dienst in staat is om zijn vorderingen te incasseren.</p>			
4. Saldo budget en uitgaven/verplichtingen (als % van het budget werkdeel)	16%	50%	49,7%
<p>Dit cijfer geeft weer hoe het toegekende budget van het werkdeel zich verhoudt tot de uitgaven. Door de ISD aangegane financiële verplichtingen zijn in het saldo van de uitgaven verdisconteerd. Dat wil zeggen dat verplichtingen die in het budgetjaar zijn aangegaan, maar in enig kwartaal nog niet tot uitgaven hebben geleid bij de uitgaven zijn opgeteld.</p>			

Een positieve score duidt op een overschot, een negatieve score op een tekort.			
5. Aandeel gesubsidieerde arbeid op de uitgaven werkdeel	4%	41,9%	66,1%
6. Uitgaven bijzondere bijstand en minimaregelingen (gerelateerd aan huishoudens met 105% van het minimumloon)	€ 55	€ 203	€ 219

Klant

7. Omvang bestand 18-65 jaar op basis van indexcijfer (index = 1 januari 2006)	92	96,5	95,0
8. Uitstroom cliënten 18-65 jaar (Als % van het cliëntenbestand per 1 januari 2006)	7,4%	10,5%	9,9%
Dit gegeven betreft de uitstroom (bruto) uit de uitkering van personen jonger dan 65 jaar in het derde kwartaal 2006. Dit is dus een momentopname. Daar tegenover staat echter een instroom, die hieronder wordt weergegeven (indicator 9)			
9. Instroom cliënten 18-65 jaar (als % van het bestand per 1 januari 2006)	11,4%	9,2%	9,1%
Dit gegeven betreft de instroom (bruto) uit de uitkering van personen jonger dan 65 jaar in het derde kwartaal 2006. Dit is dus een momentopname. Daar tegenover staat echter een uitstroom, die hierboven wordt weergegeven (indicator 8)			
10. Verblijfsduur in de bijstand			
< 1 jaar	25,3%	25,4%	24,2%
1 - 2 jaar	13,6%	14,5%	14,8%
2 - 3 jaar	14,2%	10,8%	10,6%
3 - 5 jaar	17,9%	15,7%	13,8%
> 5 jaar	29,1%	33,7%	36,5%
11. Preventiequote (het aantal aanvragen dat na de eerste schifting door het CWI wordt voorkomen)	56%	41%	47%
Toelichting ISD Bollenstreek: In de duin en bollenstreek is de poortwachtersfunctie WWB als sinds april 2005 overgenomen door de ISD Bollenstreek (althans voor de ISD-gemeenten).			
12. Afgewezen aanvragen (als % van het aantal ingediende aanvragen)	6,3%	10,7%	8,4%
13. Aantal gesubsidieerde banen (als % van het cliëntenbestand)	1,5%	6,4%	10,9%
14. Aantal verstrekte langdurigheidstoelagen (als % van het aantal huishoudens met 105 % van het sociaal minimum)	1%	6%	8%
15. Klanttevredenheid (rapportcijfer)	7	7,1	

Inkomen

16. Gemiddelde doorlooptijd aanvragen WWB (in kalenderdagen)	35,9	37,9	38,1
17. Gemiddelde doorlooptijd aanvragen bijzondere bijstand WWB (in kalenderdagen)	40,4	33,5	33,7
18. Gegronde bezwaarschriften levensonderhoud en periodieke uitkering (in aantal per 100 bijstandsccliënten)	2,9	1,7	2,3
19. Fraudequote (aantal geconstateerde fraudegevallen als % van het cliëntenbestand)	1,7%	4,4%	4,1%
<p>Fraude is hier gedefinieerd zoals periodiek aan het Centraal Bureau voor de Statistiek wordt doorgegeven volgens de Richtlijnen voor de halfjaarlijkse Bijstandsfraudestatistiek van januari 2002. De fraude kan betrekking hebben op het verzwijgen van witte, zwarte inkomsten dan wel het verzwijgen van vermogen en/of inkomsten uit vermogen, een onjuiste opgave van de woonsituatie, partnerfraude of anders.</p>			
20. Gemiddeld bedrag per fraude WWB	€ 14.020	€ 7.671	€ 6.425

Bedrijfsvoering

21. Kosten per klant	€ 3.548	€ 2.899	€ 3.896
<p>Dit gegeven is berekend door het totaal aan personele kosten van uw gemeente die zijn toegerekend aan de uitvoering van de WWB, inclusief de kosten van inhuur van externen, door het aantal klanten te delen.</p> <p>Het betreft hier medewerkers (omgerekend in fte's over het hele jaar) van de hele ISD inclusief fte's die op andere afdelingen/diensten werken maar werkzaamheden verrichten ten behoeven van de dienst en belast zijn met de uitvoering van de WWB, IOAW, IOAZ en BBZ. Medewerkers die andere taken uitvoeren dan de WWB (zoals WIK, WVG, Nieuwkomers, Schuldhulpverlening, Minimabeleid, Kredietbank, etc.) worden niet in de berekening van het aantal fte's betrokken.</p>			
22. Loonkosten per fte	€ 67.523	€ 58.592	€ 52.761
<p>Dit cijfer bestaat uit de totale loonsom (inclusief externen) gedeeld door het aantal fte's dat bij de uitvoering van de WWB is betrokken. Een hogere waarde bij deze indicator duidt op een relatief hoge inschaling van medewerkers en/of een relatief groot beroep op externen, aangezien inhuur doorgaans duurder is dan eigen personeel.</p>			
23. Aandeel diensten derden en uitzendkrachten in de totale loonsom	30%	18%	18%
<p>Dit betreft het aandeel van de kosten van de inhuur van externen in de totale personele kosten. Het gaat om de kosten van de inhuur van personeel van derden, zoals gemeenten, stichtingen en/of externe bureaus voor het uitvoeren van bepaalde werkzaamheden. Hierbij kunt u denken aan sociale recherche van een andere gemeente, juridische diensten, bewaking, invalkrachten, evaluatieonderzoek, etc.</p>			

24. Klanten per fte	19	26	22
Het element klanten wordt hier berekend aan de hand van het aantal algemeen periodieke bijstandsuitkeringen van thuiswonenden per ultimo van de maand december in het jaar 2005.			
25. Ziekteverzuim (in %)	7,2%	5,7%	6,0%

Bijlage 4 Lijst van geïnterviewden

Raadsleden uit de raadscommissies sociale zaken (twee raadsleden per gemeente):

- Hillegom: Mevrouw M.C. van Doorne-Klein (CDA) en mevrouw A. van Vliet (Groen Links)
- Lisse: Mevrouw D.N. van der Zwet (Nieuw Lisse) en de heer L. de Braal (D66)
- Noordwijkerhout: de heer R.J. de Jong (VVD) en mevrouw A.M.I. Kuijper-Vrugt (PvdA)

Drie leden van het Algemeen Bestuur (één wethouder per gemeente):

- Hillegom: dhr. G. Kleijheeg
- Lisse: dhr. A.D. de Roon
- Noordwijkerhout: dhr. B.J.M. de Haas

De directeur ISD (twee gesprekken)

- dhr F. Siemer

Drie betrokken ambtenaren (één beleidsmedewerker per gemeente):

- Hillegom: Mevrouw E. van Dijck
- Lisse: De heer S. van Trigt
- Noordwijkerhout: De heer S. van van Saanen